



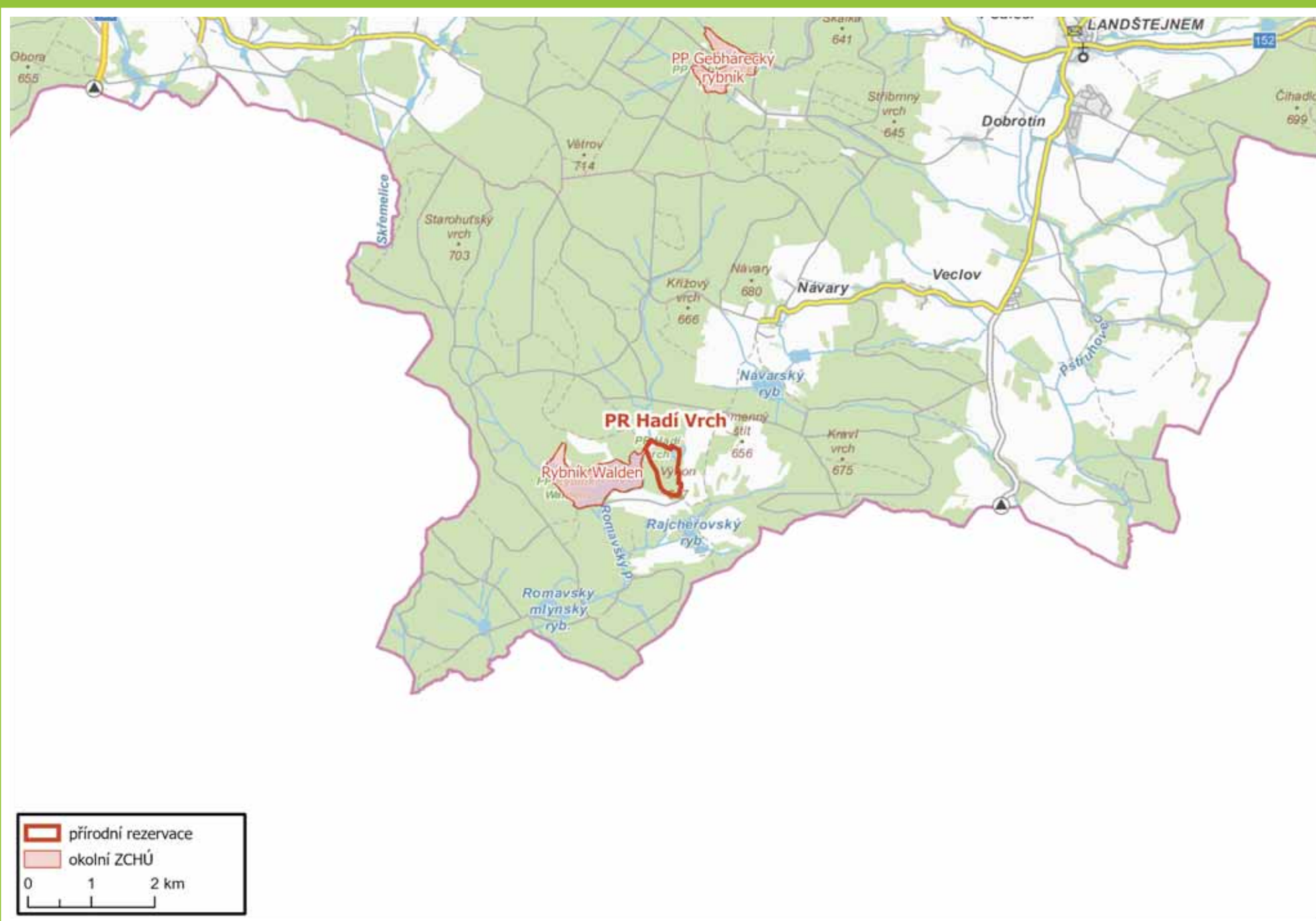
EVROPSKÁ UNIE  
Evropský fond pro regionální rozvoj  
Operační program Životní prostředí

Ministerstvo životního prostředí

# Přírodní rezervace HADÍ VRCH

Evropsky významná lokalita

## MAPA OKOLÍ



## ORTOFOTO



## LETECKÝ SNÍMEK



Od roku 2009 je zdejší území evidováno jako evropsky významná lokalita v rámci ochrany porostů jalovce obecného na podhorském vršovišti. Národní ochranu této evropsky významné lokality zajišťuje stejnojmenná přírodní rezervace o rozloze přes 13 ha, která byla poprvé vyhlášena v roce 1987 a chrání právě formace jalovce obecného na vršovištích a druhy na tento biotop vázané. Rezervace se nachází v novobystřickém bioregionu, ve fytoogeografickém okrese Českomoravská vrchovina, v nadmořské výšce 607–646 m n. m.

Horninový podklad tvoří drobně až středně zrnitá dvojslídlná žula čiměřského typu (moldanubický pluton). V kulminální části vrchu Výhon (647 m n. m.) se nachází několik nízkých mrazových srubů s deskovitou odlučností horniny a pod nimi leží rozlečené balvanové moře. Jednotlivé balvany jsou rozptýlené i ve svazích a na jejich úpatí. Lokalita tak významně přispívá k vysoké estetické hodnotě zdejší krajiny.

Jihovýchodně od dnešní rezervace u Rajchěřovského rybníka se v minulosti rozkládala poměrně velká obec Rajchěřov, v níž těsně před válkou žilo ve 49 domech téměř 250 obyvatel. Území dnešní rezervace bylo kompletně odlesněno, lidé ho využívali jako obecní pastvinu. Po poválečném vystěhování obyvatelstva byla obec zrušena. V těsné blízkosti zničené obce vedlo pohraniční pásmo a krajina byla v podstatě opuštěna. Plocha současného chráněného území nebyla po dlouhá desetiletí nikterak obhospodařována a z větší části zarostla náletem dřevin, zejména borovicí lesní (*Pinus sylvestris*). V poslední době došlo k vykáčení části náletu v centrální části rezervace a oblast příležitostně přepásají kozy a ovce.

V současnosti je území rezervace významně především rozsáhlou populací jalovce obecného, která svou početností patří mezi největší v jižní části Čech. Vzpřímeně rostoucí jehličnatý keř **jalovec obecný** (*Juniperus communis*) má rovné a špičaté jehlice, které vyrůstají v trojčetných přeslenech a odstávají od větvíčky, proto keř při doteku značně píchá. Jalovec



jalovec obecný

se řadí mezi nahosemenné rostliny, nemá tedy květy ani plody jako rostliny krytosemenné, ale šištice. Jalovec je navíc dvoudomá rostlina, takže část keřů produkuje samčí šištice se žlutým pylem a na druhé části jedinců se vyvíjejí ojínně zdužnatělé samičí šištice. Ty dozrávají druhým rokem, kdy získávají modrou až modročernou barvu, a říká se jim jalovčinky. Jalovce si bylinkáři od pradávna cení jako významné léčivé rostliny, olejem z jalovce se například potíraly revmatické klouby. Jalovčinky se osvědčily při přípravě oleje i destilátů a dodnes se používají jako koření

v kuchyni. Jalovec představuje typický druh pastvin. V současné době z naší přírody hodně ustoupil. Červený seznam jej eviduje v kategorii ohrožených druhů. Zde v rezervaci roste jalovec na většině plochy, zejména v centrální části na vršovišti a v podrostu náletového lesa na svazích.

Zbytek vršoviště v mozaice se smilkovým trávníkem se zachoval na balvanitém severozápadním a západním úbočí vrchu Výhon. Dominantu druhově chudého bylinného patra tvoří **brusnice borůvka** (*Vaccinium myrtillus*), opadavý keřík plodící všeobecně známé černé borůvky, **vřes obecný** (*Calluna vulgaris*), nízký stále zelený keřík s jehlicovitými listy a od druhé poloviny léta s drobnými světle fialovými květy, a tráva **metlička křivolaká** (*Avenella flexuosa*) se štětinovitými listy, křivolakou osou i větvíčkami řídkého květenství se nese stříbřitě lesklými klásky. Z keřů se kromě jalovce hojně uplatňuje **krušina olšová** (*Frangula alnus*), listnatý keř s krátce řapíkatými listy a nenápadnými zelenavými květy ve skupinách v úžlabí listů, z nichž se později vyvinou drobné černé peckovice. Sušená kůra se používá ve farmacii. Jelikož krušina vykazuje velké konkurenční schopnosti a mohla by zdejší bezlesou plochu zarůst, bývá z exponovaných míst občas vyřezávána. Ze vzácnějších rostlin se v borovém lese na severním svahu jedi- něle vyskytuje **hadí mord nízký** (*Scorzonera humilis*), hvězdicovitá rostlina s bledě žlutým úbořem



hadí mord nízký

a kopinatými listy. V otevřené části rezervace vzácně přežívá **hrušeň polnička** (*Pyrus pyraster*), planá hrušeň s drobnými listy, bílými květy a drobnými kulovitými plody o velikosti do 3 cm. Z nedávné minulosti je ze zdejší rezervace doložena i zvláště chráněná **prha arnika** (*Arnica montana*) s listy v přízemní růžici a květy ve žlutooranžovém úboru.

Severozápadní cíp rezervace má zcela odlišný charakter. Zasahuje do potoční nivy a stávající vegetace zahrnuje degradované vlhké louky s dominancí **chrastice rákosovité** (*Phalaris ruginacea*) a **metlice trsnaté** (*Deschampsia caespitosa*). Ze zajímavějších druhů se zde objevují již jen nepatrně zbytky,

příklad **mochna bahenní** (*Comarum palustre*) s vystoupavou lodyhou, která nese dlouze řapíkaté zpeřené listy s několika jámy a tmavě červené až hnědé květy. Místní zajímavost spočívá v kompaktním porostu keře **tavolník vrbový** (*Spirea salicifolia*) s možným původním výskytem.



tavolník vrbový

Na území přírodní památky žijí dva zvláště chráněné druhy stěvlíků, a to černě zbarvený **stěvlík polní** (*Carabus arvensis*) a **stěvlík** (*Carabus problematicus*), podobný černý brouk, ale s nápadným modrým kovovým leskem, který patří na Novobystřicku k typickým lesním druhům. Velcí stěvlíci rodu *Carabus* mírného podnebného pásu jsou nelétaví, protože mají



stěvlík Carabus problematicus



stěvlík polní



bělopásek tavolníkový

rostlé krovky. Pohybují se velice rychlým během po zemi a loví většinou v noci. I jejich larvy se živí dravě. Stěvlíci praktikují mimotělní trávení potravy – do ulovené kořisti vstříknou kusadly trávicí tekutinu a poté vysávají natrávenou kašovitou tkáň podobně jako třeba pavouci. Fauna motýlů zahrnuje několik desítek druhů, třeba zvláště chráněného **bělopáska tavolníkového** (*Neptis rivularis*), velkého hnědého motýla s bílými pruhy na křídlech. Dospělce můžete zahlédnout v letním období. Žirnou rostlinu jeho housenek představuje tavolník vrbový (*Spirea salicifolia*).



ještěrka živorodá

Zdejší přírodní rezervace hostí několik druhů plazů. Žije zde **ještěrka živorodá** (*Zootoca vivipara*) se zajímavým způsobem rozmnožování. Na rozdíl od ještěrky obecné ještěrka živorodá nosí vajíčka ve svém těle do ukončení vývoje zárodku a klade je až v okamžiku líhnutí mláďat. Rodí tedy živá mláďata, i když nejde o pravou živorodost, jakou známe u savců. Území Hadího vrchu dále obývá **slepýš křehký** (*Anguis fragilis*), který nemá nohy a připomíná tak spíše hada než ještěrku. Na rozdíl od pravých hadů však může mrkat a v nebezpečí odhodit konec ocásku. Špička ocasu sebou po odlomení ještě mrská, odvede pozornost predátora a samotný slepýš stihne uprchnout do bezpečí. Lokalitu obývá také početná populace **zmije obecné** (*Viper aberus*). Jedná se o jedovatého hada, takže může uštknout, například když na něj někdo šlápne. Jinak ale zmije nebezpečná není a před člověkem většinou rychle uteče.



slepýš křehký